

Szerkesztési iroda:
Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 182. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hónapra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Hétfő, aug. 10.

Török alkotmányosság.

— augusztus 10.

Meg nem szünő érdeklődéssel tekint az európai közvélemény a Balkánon történtek felé.

Oly hirtelen s oly váratlanul történt a nagy átalakulás, hogy a higgadt szemlélődésnek és okoskodásnak nem adhat még helyt a meglepetés okozta tétlen ámulat. Nincs hatalmassága Európának, amely legközvetlenebbül ne volna érdekelve ettől a változástól, de talán egyik se annyira, mint a mi monarchiánk, melynek közvetlen szomszédságában játszódott le a váratlan esemény, amelynek bizton várható s esetleg nagyon komoly folytatása legtöbb kihatással reá lesz.

A császári parancs, amely jóformán mára a harminc év előttiinek, egy csapásra alkotmányt adott a népnek, amelynek állami organizmusa, társadalmi szaturálva volt oly elemekkel, amik csak a zsarnoki módon kormányzott birodalmakban lehetők föl. Hogy mik voltak annak valódi indító okai, ma még csak az mondhatja meg, aki közvetlen részese volt az átalakulásnak. Semmi esetre sem hatotta át az alkotmányos érzés azt az uralkodót, aki harminchárom év óta uralkodott korlátlan hatalommal, aki ahhoz a hatalomhoz görcsösen ragaszkodott s körülvéve hasznos kegyencektől, halállal, vagy száműzéssel sújtott mindenkit, aki modernebb eszméktől áthatva eltérni merészkedett a megszokott ösvénytől s uralkodóját a kormányzati rendszertől való megválásra óhajtotta reábirni, látva azt, hogy annak utja uralkodót és a birodalmat egyaránt a romlásba viszi.

Sok hasonlatos vonást lehetni föl eme mozgalom s a negyvennyolcadiki események első felvonása között. Itt is, ott is kikerülhetetlen volt az óhajtott reformok megvalósítása s a népnek az alkot-

mányosságban való részesítése, azonban mögötte lappangott nyomban az engedmények visszavonásának alattomos szándéka, ami előbb csak kihágásokra, aztán ellenforradalom szításával más önvédelmi harcra vezetett. Eme szándék valószínűsége mellett szól az a nagyfokú bizalmatlanság, amelylyel az ujtörök párt kíséri az alkotmányos élet első megnyilvánulását s a tovább könnyen bekövetkező zavarokra enged következtetni ama mély gyűlölethől eredő üldöző eljárás, amelyben a tömeg az elmúlt kornak vezető állásban levő embereit részesíti.

Lesz-e ereje az ujtörök mozgalomnak, hogy életre keltsen a valóban a török nép petyhüdt energiáját s vele együtt a félhold kialvófélben levő dicsőségét, vagy az élet-erő utolsó fellobbanása mindössze arra lesz jó, hogy a korhadt rendszer teljes lerombolásával egyuttal a legteljesebb anarchiát teremtsen meg s vele feldulja a világrész felvevő békéjét, egyelőre a jövő titka.

Nekünk mindenképen okunk van, hogy feszült várakozással kísérjük a változó eseményeket, mert kétségtelen az, hogy a harci lármá riasztó jelére első sorban kell sorompóba állni. Töménten gyuanyag halmozódott föl a szomszédságban s nem ok nélkül lehet tartani a tűzveszedelemtől.

S tényleg ez vitte is a teljes romlás szélére. A macedoniai állapotok állandóan reáirányították a hatalmak figyelmét a beteg birodalom sorsára, melyet tehetetlen volta kényszerített oly beavatkozás eltűrésére, melyre más független állam fegyverfogással válaszolt volna.

A macedon tartományokban egyre terjedő lázadás szücségeké maga után vont a beavatkozás körének és eszközeinek bővülését, ami könnyen vezethetett volna nemzetközi komplikációkra.

Az alkotmány kihirdetése, a népkép-

viselet összehívása mindenestre ügyes sakkhuzás volt azon hatalmakkal szemben, amelyek egyre s a mind nagyobb terjedelmű reformok megvalósítását sürgették, hirdetve azt, hogy ezek véget fognak vetni az anarchikus állapotoknak. Részleges reformok helyett az alkotmány megadása, még pedig oly szellemben, ahogy azt a felvilágosodott gondolkodású Midhat pasa tervezte, gátat emelt egyelőre a spekuláló hatalmak törekvései elébe, akik a hir hatása alatt kénytelen-kelletlen egyelőre várakozó álláspontra helyezkedtek.

Hogy mikor jó megint kedvező idő céljaikra a forrongásban levő események miatt, nem tudható előre. Annyi bizonyos, hogy ha csak a terjedő lázadás pillanatnyi lecsillapítása volt a szándék az alkotmány megadásával, úgy ezt a számítást alighanem keresztezi az új török mozgalom nagysága, amely nem elégszik már meg az első sikerekkel, hanem törekvéseit teljes mértékben kívánja megvalósítani. Ennek eklatáns példája az alkotmány megadásával közreműködő nagyvezér gyorsan bekövetkezett bukása, minek főokozója ez a bizalmatlanság volt.

Szerb kongresszusi tagválasztás Nagybeeskereken.

Nagybeeskerek, aug. 10.

Ma folyt le Nagybeeskereken a szerbek kongresszusi tagválasztása, amelyre nézve már hetekkel ezelőtt erős agitáció folyt. Az önálló párt tudvalevőleg dr. Gyorgyevics Milost, a radikálisok pedig Pánics Dániel városi tanácsost jelölték erre a tisztségre.

A nagybeeskereki szerb radikális párt Pánics érdekében tegnap délután 4 órakor a temesvári-utcaiban levő szerb iskola helyiségeiben népgyűlést tartott, amelyen az országos radikális párt részéről megjelentek: Dr. Miletics Szlavko verseci orvos, dr. Ilics Branko ujvidéki ügyvéd, dr. Babity Gy. zimonyi ügyvéd, Tomics

A „TORONTÁL“ tárcája.

Veszedelemes nap.

Roulain Achilles ur, egy kicsi kövér ötven esztendő ember, kinek hajában alig akad ősz szál még, éppen kiitta kávéját. Eppen feleségétől akart bucsuzni, mikor az összacsapta kezét s így szólt:

— Hát igazán komoly a szándékom?
— Milyen szándékom, kedvesem?
— Hát csak nem akarsz ma sétálni menni?

— Mért ne, kedvesem? Tudod, hogy az orvos megparancsolta mindennap, reggeli után a két órai sétát.

— De azt nem mondta, hogy ilyen napokon is kimerészkedjél az utcára!

— Balga félelem!

— Te oly kicsiny vagy, Achilles! Ha legalább én is elkísérhetnék...

Roulainné önérettel tekintett a tükörbe s honstatálta, hogy természetes alakja mellett eltörpül a férje.

— Adelaide! — kiáltott szemrehányóan férje. — Hát nem tudod, hogy Napoleon csak hat centiméterrel volt nagyobb nálam?

— Igen, de ő rendesen lóvon ült, míg te...

Hanem ha arra gondolok, hogy a néparadat magával talál sodorni tégedet, összenyom, megfulaszt, eltapos...

— Ügyetlenül érvelsz, Adelaide! Amit mondasz, inkább csak fokozza elhatározásom szilárdságát. Hiszen még azt gondolhatnád, hogy félek!

— Dehogy! Csak azt mondanám, hogy okos és elővigyázó vagy. És mi történik velem, ha valami szerencsétlenség ér?

— Ne félj, nem történik semmi. Különb is kötelességem, hogy ma az utcán legyek. Hü állampolgár vagyok, a rendnek egyik támasza. Szorgalmam vagyonhoz juttatott, szabadalmazott nadrágszíjaim közkedveltségnek örvendenek. Ma, május 1-én, szociáldemokrata tömegek vonulnak végig az utcán, hogy a rend ellen tiltakozzanak. Én nem vagyok gyáva vagy gyámoltalan. Kimegyek az utcára, hogy szembe nézzek ellenségeimmel.

A nagyhangú beszéd után Roulin ur átkarolta feleségét és elhagyta a szobát.

A boulevardokra indult, mint máskor. Ott most szokatlan élénkség uralkodott. Óriási lármázó tömeg a gyalogjárókat töltötte meg s a nemzetőrök és rendőrök alig tudták a rendet fentartani. A munkások erre szándékoztak elvonulni s az emberek kíváncsian kérdezték: — Vajjon mi fog történni?

Előző este a lapokban homályos fenyegetések, jóslatok jelentek meg. Nem esoda, ha ilyen híradásokra megtelt az utca kíváncsiakkal.

Roulain ur ide-oda lökdösött könyökével, hiába volt olyan kicsi, nagyon szemtelenül viselkedett. Ugy tört magának utat a tömeg között, de a lassu, akadályokkal járó séta nem szerzett neki valami nagy élvezetet. Roulain ur tehát elhatározta, hogy visszafordul és hazamegy.

De e pillanatban eszébe jutott a felesége, aki diadalmaskodni fog, ha visszatérni látja őt. Előre látta gunyos mosolyát, mely azt látszik mondani:

— Látod! Ugy-e előre mondtam neked! Nem, ennek nem teheti ki magát. Tovább folytatta tehát sétáját.

Egyszerre olyan pontra ért, ahonnan nem lehetett tovább haladnia. A visszatérés útját is tömör sorok zárták el előle. Akarva, nem akarva, egy helyen kellett ott állania. Így telt el egy fél óra.

Ekkor egy rendőr közeledett feléje, aki górombán és udvariatlanul toltá kifelé a tömeget, hogy magának utat nyisson. Roulain udvariasan fordult hozzá:

— Nem lenne szives átsegíteni a szemközti gyalogjáróra? Sürgős dolgom van odaát.

A rendőr bólintott fejével s néhány pillanat

„A pillangóhoz“. Alapított 1870-ben. Telefonszám 201.

Az iskolai év megkezdésével ajánljuk a szülők figyelmébe, hogy gyermeik szükségletét, mint például:

gyermekesernyőket, keféket, tésüket, iskolatáskákat, ingeket, gallérokat, nyakkendőket, harisnyákat stb. stb.

Benó Testvérek ezelőtt Kokits A. F. rövid-, divat- és játékaruházában Nagybeeskerek

717—11.2

szereznek be. Levélbeni megrendelések is szivesen teljesítenek.

Jakab úvidéki lapszerkesztő, Milin Pál basahidi plébános, Kliczin Dóme verseci igazgatótanító és Raics Tósa szerbíttebe földbirtokos.

A népgyűlésen a vendégeken kívül mintegy 300 ember vett részt. Dr. Zsupánszky Szlavko megnyitván a népgyűlést, majd indítványozta, hogy a népgyűlés elnökéül Angyelic János, jegyzőnek pedig Stefánovics István szerb tanítók választassanak meg, ami ugyis történt. Angyelic elnök ezután kijelentette, hogy a népgyűlés egyetlen tárgya a lemondás folytán megüresedett kongresszusi kiküldöttségre való kandidálás. Miletics Szlavko hosszabb beszédben fejtegette a radikális pártnak eddig elért sikereit s a párt ellen az utóbbi időben intézett támadásokat visszautasítja, megecáfolván azt az elterjedt híresztelést, hogy a radikális párt a függetlenségi párt támogatásával a magyarországi szerbek érdekei ellen harcol. Beszéde végén Pánics Dániel városi tanácsost ajánlja a radikális párt nevében a Nagybecskerekben megüresedett kongresszusi kiküldött tisztségére.

Pánics megköszönte az iránta megnyilvánult bizalmat, kifejtve programját, amely szerint ő hiva akar lenni a szerb radikális eszméknek, belép a radikális klubba és mindenben aláveti magát a pártfegyelemnek. Ezzel a népgyűlés a legnagyobb rendben szétoszlott.

Maga a választás ma délelőtt 9 órakor kezdődött a szerb hitközségi épület termében. A választási gyűlésen Risztics Pál elnökölt, aki üdvözlővén a választókat, felhívta Moity Dragutin hitközségi jegyzőt, hogy olvassa fel az igazgatósági választmányának ez ügyben felvett jegyzőkönyvét, amely szerint a választás nem az 1905-ben, hanem az 1907-ik évben felvett névjegyzék alapján fog megejtetni, majd a választási utasítások felolvasására került a sor, amely szerint a vizsgálat alatt levő egyházközségi tagoknak nincs választó joguk s így nem is választhatók meg. Ezen az alapon az elnök kifogásolta Pánics jelölését, aki tudvaleg tagja volt az egyházmegyei hatóság által felfüggesztett szerb hitközségi előjárásnak.

Dr. Zsupánszky Szlavko óvást emelt ezen eljárás ellen, amely szerinte a törvénybe ütközik azért, mert a vizsgálatot elrendelő határozat először is nem jogerős, de meg a jelen eset különben sem esik a választási utasításnak említett rendelkezése alá.

Kijelölésre kerülén a sor, a gyűlés Pánicsot és dr. Gyorgyevicsot jelölte a nevezett tisztségre.

Az elnök kijelentette, hogy a már említett oknál fogva nem fogadja el Pánics jelölését.

mulva Achilles ur a kocsiton volt. Remélte, hogy a tulsó oldalon kevesebben lesznek, de csalódott.

— Kellemetlen — gondolta. — Így csak nem tudok tovább jutni — mondta hangosan. — Nagyon lekötölné, ha elvezetne egy mellékutcaig.

— Éppen arra megyek én is — felelte a rendőr.

Indulni akart, de egy rendőrtiszt rákiáltott:

— Hé, Ledou!

— Igen. Engedjen meg uram, de távoznom kell. Majd gondoskodom azonban...

Odaintett egy másik rendőrt s Roulainre mutatva, így szólt:

— Rád bízom ezt az urat. Nekem másfél kell mennem. Vezesd te.

— Jöjjön — szölt Castagnac rendőr kurtán s vitte magával Achillest.

Mihelyt kértek a nagy tolongásból, Roulain a legnyájasabb hangon köszönte meg a rendőr szíveségét.

— Ön nagy szolgálatot tett nekem — tette hozzá.

Kezet nyújtott a rendőrnek, ez azonban hivatalos pózba helyezkedett s kezét a vállára téve szólt:

— Hová igyekszik?

— Haza, barátom. Haza. Petits Champs-utca...

— Ugy látom, ön a legnagyobb hidegverrel meg akar szökni.

— Én? Hogyan?

— Elég. Nincs időm. Előre a kerületi kapitánysághoz!

— Mért?

— Csak.

— Mért?

— Ne fecsegen annyit. Azt önnek jobban kell tudnia, mint nekem.

— De kérem, tévedés...

Dr. Zsupánszky ebben az eljárásban terrorizmust lát és óvást emelt ellene, ismételten is hangsúlyozván, hogy a nagybecskereki szerb radikális párt a leghatározottabban ragaszkodik Pánics személyéhez. Erre a teremben óriási zsvaj és kavargás támadt. Az egyes pártok jelöltjeik nevé kiáltották s mindegyik párt igyekezett a másikat tulkiabálni. A percekig tartó izgalmas jelenetnek az elnök Risztics Pál vetett véget, aki minden szavazás nélkül dr. Gyorgyevicsot jelentette ki megválasztottnak. A választási bizottság erre visszavonult, hogy a választási jegyzőkönyvet és a megbízó levelet megszerkessze.

Dr. Zsupánszky a radikális párt nevében Gyorgyevics megválasztását törvénytelennek jelentette ki, a választás ellen pedig óvást emelt. Ezzel a választó-gyűlést véget is ért. Itt említtük meg, hogy a temesvári gör. kel. egyházmegye közigazgatási bizottsága Pavlovits Lyubomir elhalálózásával a Törökbecsén megüresedett kongresszusi tagságra a választást augusztus 13-dikára tűzte ki.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6 $\frac{1}{2}$ ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 4 $\frac{1}{2}$ óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

— **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Torontál-vármegye törvényhatósága az időközben felhalmozódott ügyek elintézése céljából augusztus hó 24-én és folytatólag délelőtt 10 órai kezdettel rendkívüli közgyűlést tart. A megyei állandó választmány erre vonatkozó üléseit augusztus 21. és 22-dikén délután fél 4 órakor tartja meg a vármegyeház kistermében.

— **A fősolgabíró szabadságon.** Lowieser Imre, a központi járás fősolgabírja ma kezdte meg hat hétig tartó szabadságát.

— **A közígi. bizottság ülése.** Torontál-vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta rendes havi ülését Janó Ágoston alispán elnöklésével. Az ülésről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

— **Esküvő.** Garamszeghy Géczy József pénzügyi számtiszt ma délelőtt esküdött örök hűséget özv. Müller Mihályné szeretetreméltó leányának, Bella kisasszonynak a nagybecskereki állami anyakönyvi hivatalban. Az esketésnél tanukul szerepeltek a menyasszony részéről dr.

— Ne beszéljen! Az csak ronthat a helyzetén!

Minden ellentmondás hasztalannak bizonyult. Roulain belenyugodott sorsába s követte a rendőrt a kerületi kapitányságra.

A kapitány nem volt otthon és helyette a titkár, egy bizalmatlan uri ember fogadta. Tetőtől-talpig végignézte a kurta kis embert aztán rákiáltott:

— Hallgasson, ne zavarja a rendőr jelenését!

Tudniillik Roulain éppen kinyitotta a száját, hogy igazolja magát.

Castagnac jelentette:

— Ezt az embert Ledou adta át nekem. Ő mondta, hogy vezessem be.

— Mit követett el?

— Nem tudom. Nekem Ledou csak annyit mondott, hogy vigyázzak rá és vezessem be.

— Jó. Mit hozhat ön fel mentiségére? — fordult most Roulainhez.

Roulain ur nyugodtan, szinte humorosan beszélt el esetét. A titkár szótlanul hallgatta, egyetlen arcizma sem rándult meg.

A végén azonban hunyorított egyet, aztán így szólt:

— Gratulálók önnek, uram, igen élénk a fantáziája!

— Hogyan? Ön kételkednék szavaimban?

— Isten ments!

— Akkor hát szabad vagyok?

— Nem lenne egy kissé türelmesebb?

— Sietős dolgom van...

— Sajnálom, de...

— Uram! — kiáltott Roulain, akit most már elfutott a méreg. — Felszólítom önt, hogy bocsásson el rögtön. Előre megmondhatom: módomban áll, hogy megboszuljam. Számos ujságíró jóbarátom van...

A titkár dühösen felpattant:

— Ugy? Önnek ujságíró ismerősei vannak?

Várady Imre orsz. képviselő, a vőlegény részéről pedig Géczy Imre községi jegyző. Az egyházi esküvői szertartás ma délután ment végbe a róm. kath. plébánia-templomban.

— **Az ujságíró fogsága.** Annak idején nagy feltűnést keltett országszerte ujságírói, mint jogászai körökben lapunk szerkesztőjének Somfai Jánosnak esete, akit a királyi Kuria a nagybecskereki törvényszék és a szegedi ítélő tábla fölmentő ítélete dacára rágalmozás sajtóvétsége miatt tíz napi fogházra ítelt. A „Torontál” ugyanis múlt év május havában illetékes hivatalos kézről kifejezetten közlésre kiadott csendőri jelentés alapján megírta, hogy egy szárcsai földbirtokos fölgujtotta a házat. A birtokos pört indított a közlemény miatt, de a nagybecskereki kir. törvényszék, valamint a szegedi királyi ítélő tábla egybehangzóan fölmentette szerkesztőnket a vád alól a 48-iki törvény alapján, amely szerint az, aki valamely hivatalos jelentést a valóságnak megfelelően közöl nem büntethető. A panaszos felebbezése folytán az ügy a kuriához került, amely azután a két egybehangzó ítélettel és indokollással szemben Somfai bűnösnek mondotta ki és 10 napi fogházra ítelt. Ítéletét a két alsóbírósági ítélettel szemben azzal indokolta, hogy vizsgálat alatt álló ügyekről hírt adni nem szabad. Az ítélet ujságírói körökben élénk eszmecsere tárgyát képezte, mert egyrészt az ujságíró itt egy hivatalos jelentésnek az áldozata, másrészt a hírszolgáltatásra bénítólag rendelkezik. Mivel azonban az ítéleten már változtatni nem lehetett, az ujságíró testületek küldöttségileg az igazságügyminiszter elé járultak s kegyelmet kértek Somfai számára. Somfai azonban hogy hogy, de nem kapta meg a királyi kegyelmet s így büntetését le kell ülnie. Büntetését pedig ma kezdte meg a nagybecskereki kir. törvényszék fogházában, ahol elmélkedhetik az ujságíró sorsáról.

— **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, súlyos csapás érte Szabó János köztisztviselőt álló polgártársunkat, amennyiben fia, Szabó Alajos perlaszi állatorvos élete 26 évében hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunyt temetése tegnap délután ment végbe nagy részvét mellett.

— **Viharos kánikula.** Derűre boru, tartja a népmondás. Ez a példabeszéd most ugyancsak bevált nálunk Nagybecskerekben és szinte kiforgatta a várost rendes mivoltából, mert amíg néhány nappal ezelőtt még szellős, könnyű nyári öltözetben is szinte elviselhetetlennek találtuk a kánikulai hőséget és kilószámra nyeltük a fagyaltot, most előkerül a szekrényből a felöltő és fagyalt helyett jó forró teával kuralgatjuk a náthát s más efajta meghűlésből származott nyavalyát. Ez a szokatlan időjárás már három

Azoknak akar szólni? Tessék! Kiabáljon, hadd jöjjenek ide! Szeretném látni, ki szabadítja ki önt innen.

— Ön hát komolyan itt akar engemet tartani?

— Mindenesetre. Legalább egy ideig, míg Ledou felvilágosítást adhat ön felől.

— Szép kis história!

— Ha sok megjegyzést tesz, rendelkezésére bocsájtom valamelyik zárkát; ott senki sem fogja zavarni elmélkedésében.

Roulain jobbnak vélte hallgatni.

Igy telt el két óra egymásután. Ötre járt. Máskor ilyenkor már régen otthon volt a feleségénél. Mily kétségbe lehet most esve Adelaide asszony!

Végre hét óra lett. Az éhség is kinezni kezdte. Ismét kérdezősködött:

— Titkár ur, nem volna szives legalább megmondani, mikor tér vissza Ledou ur?

— Nem szolgálhatok vele.

— Nem igazolhatnám a személyazonosságomat? A Petits Champs-utca 23. szám alatt lakom. Harminc éve lakom ebben a kerületben.

— Várjon, míg Ledou hazajön.

Tíz óra tájban hazakerült a rendőrök egy része. Több letartóztatottat hoztak magukkal. Egyikük-másikuk meg is sérült. Ledout mindjárt a kórházba szállították.

Roulain ur újulásfélét érzett.

Az éjszakát a rendőrségen töltötte. Másnap Roulainné szabadította ki a fogságból.

Fenyegetéseit nem váltotta be. Nem mozgósította a sajtót. Az étlen-szomjan, álmatlanul eltöltött éjszaka lecsendesítette.

Az igazi katasztrófa azonban otthon érte. Egész tekintélyét elvesztette felesége előtt. Azóta, ha reggeli után sétálni megy, mindig megkérdezi az asszonyt:

— Mit gondolsz, Adelaide, mehetek ma sétálni?

G. G. Fortune.

nap óta tart nálunk. Szombaton reggel tört ki a zivatar, amely sok helyütt okozott kárt s azóta folyton boros az ég s szakad az eső. A folytonos esőzés a levegőt is annyira lehűtötte, hogy felöltő nélkül bizony bajos dolog volna az utcára kimenni. Szóval a kánikulai időszak dacára is valóságos őszi képet nyújt a város.

Azonban nemcsak Nagybecskereken, hanem az ország számos vidékén voltak zivatarok és nagy esőzések. Szegeden például irtózatos vihar dühöngött. A szélvész elhordta a házfedeleket, a kapukat sarkaikból emelte ki s a kendergyár hatalmas kéményét összedöntötte, amiből azután nagy szerencsétlenség történt. A kémény ugyanis a kazánház tetejére dől s rombadöntötte azt, minek következtében a kazán is felrobbant s több emberéletet pusztított el, számos munkást pedig életveszélyesen megsebesített.

Ugyancsak nagy pusztítást vitt véghez a vihar Szőreghen is, ahol a növényzsarító telepet a vihar teljesen romba döntötte. Szerencsére ebéd ideje volt, munkások nem tartózkodtak a telepen s így a rettenetes vihar itt nem pusztított az emberéletben. Móczin Illés munkavezető ugyan a telepen tartózkodott, azonban kirohant a falakotmányból kétségbeesett családjával, amikor a mintegy 80 méter hosszú épület megingott. Néhány pillanat múlva romhalmaz volt az egész telep.

Ezeket a szomorú híreket olvasva, még hálát kell adnunk, hogy a kisebb pusztításoktól eltekintve mindössze csak az a baj nálunk, hogy felöltőben kell járnunk.

Szállítások kisiparosoknak. A közös hadügyminiszterium bakancsokat, csizmákat és különféle felszerelési cikkeket, nevezetesen: tölténytáskákat, szijakat, kardkötőket stb., melyek az 1909. évi rendes szükségletből a magyar ipar részére fentartott hányad egy részét képezik, kisiparosoknál szándékozik beszerezni. Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok temes-torontál- és krassószörényvármegyei iparosok részéről a temesvári kereskedelmi és iparkamaránál folyó évi szeptember hó 15. déli 12 óráig nyújtandók be, ahol is az ajánlati minta, valamint a szállítandó cikkekről és szállítási árakról szóló jegyzék megtekinthető. E helyütt a kamara nyergeket és szijgyártókat külön is figyelmezteti, hogy az összes szijneműek szállítására, tehát olyanokéra is pályázhatnak, melyeknél kevesebb nyereség érhető el, mert különben a szállításban egyáltalában nem lesznek részesíthetők.

Pesti házban. Lakó: (dühösen szól a házmesterhez.)

— No hallja, csinosan ügyel a házra! Három hónap óta minden éjjel egy idegen jár a szakácsnőkhöz...
H á z m e s t e r: No, csak ne kiabáljon! Azt hittem, hogy a nagyságához jön.

Akinek nem kell a katonaelet. A Tisza törökkanizsai füzesében a minap szökött huszárt talált a csendőrség. Bagi Pál a neve a gyöngy-életől huzódó legénynek, aki a kassai huszárlaktanyából szökött meg két hónapja, ezuttal már negyedszer. Bagi, aki gyalog tette meg az utat Kassáról, a nyomorságtól már teljesen lezüllött. A csendőrségen sirva panaszkolta, hogy se apja, se anyja nincsen s hogy nem tudja megszokni a szép huszáreléte, bár már hat évet töltött ki büntetésből a huszárságnál. Bagi Pált a csendőrség beszállította Szegedre, ahonnan erős fedezet mellett vitték tovább állomáshelyére Kassára.

Gyilkos aggastyán. Egy aggastyán által elkövetett gyilkosság hírére vesszük Bánláról. Ádám Miklós bánlakai fiatalember szóváltásba került Novák Szófróval egy ottani 86 éves aggastyánnal, akit a heves szóváltás közben megütött. Az aggastyán ezt a bántalmazást úgy torolta meg, hogy egy éles késsel Ádámot hasbaszurta, aki a súlyos sérülésbe bele is halt. A holttestet dr. Fialowsky Béla nagybecskereki törvényszéki orvos holnap fogja felboncolni, míg Novákot a királyi ügyészség gyilkosságért fogja felelősségre vonni.

Gyilkos villám. Mint Nagyikindáról jelentik, ott a múlt éjjel gyilkos zivatar vonult el a város felett. Zengett az égnek mind a négy sarka, rettenetes menyörgés alaposan fészketette meg a házakat, s a villám egy fiatal ember életét oltotta ki. Bezzeg Kálmán vasúti mozgó ór a szerencsétlen áldozat, akit csak most helyeztek Félegyházáról Nagyikindára, ahol tegnapelőtt hajnalban kezdte meg szolgálatát. A 340. sz. órházban ült, puskája melléje támasztva, mikor a villamos szikra lecsapott, Bezzeg nagyot sikoltott, mire a nagy szobában alvó ór felébredt és társához sietett, ez azonban már akkor a földön fekvőt végsőt hörögve s néhány perc múlva utolsó lélegzett. A villám a puskába

is bele csapott, mely elsült s a golyó a falba fúródott. A szerencsétlenül járt embert fiatal felesége s kicsiny árvája gyászolja.

Agyonforrázott kisleány. Jakovlyev Uros törökkanizsai földmives leánya a napokban a tüzhely mellett játszadozva magára rántotta a forró vízzel telt edényt, minek következtében súlyos sérülést szenvedett. A két és fél éves kisleány rövid idő múlva belehalt sebeibe.

Lökötés. Schwarcz Lajos orosz-lamosi uradalmán, a Simon majorban a napokban éjjel lökötők jártak. A tolvajok 3 lovat fogtak egy kocsiba s nyom nélkül megugrottak. A tolvajokat a csendőrség erősen nyomozza.

A sóborszesz. A fővárosi lapokban olvasuk: A belügyminiszter tudvalevőleg rendeletileg tiltotta minden olyan sóborszesz feliratu gyógyszer árusítását, amely só és borszeszen kívül egyéb alkatrészeket is tartalmaz. E rendeletet a főorvosi hivatal immár végrehajtotta, amennyiben a tanács révén utasította a kerületi előljárókat, hogy a kifogásolt sóborszesz-készítmények gyártását és elárúsítását tiltsák be s a készleteket kobozzák el. A rendelet végrehajtását a tisztifőorvos maga fogja ellenőrizni. Ajánlatos tehát, hogy a mi kereskedőink is alkalmazkodjanak a rendelethez, nehogy kellemetlenségük és kárk legyen az eltiltott sóborszeszek elárúsítása miatt.

Kutba futt gyermek. Megrendítő szerencsétlenség történt Szajánban. Benyovszki Mihály odaváló lakos két éves Péter Pál nevű kis fia a napokban a többi gyermekekkel játszani ment az utcára. A gyerekek, talán pillangót hajhászva, egész a községi kuthoz kerültek, ahol a kis Benyovszki Pali a kutba esett s mire kimenthették volna, megfuladt.

Rejtélyes holttest. Mint panaszról írják, ott a napokban a Temes folyó töltesén a Miramarén alul, egy 45 évesnek látszó férfi holttestet találtak. A talált holttesten a vasutasok egyenruhája volt. A titokzatos ügyben a vizsgálát megindult.

TÁVIRATOK

Wekerle miniszterelnök Budapesten.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ ered. távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök dánosi birtokáról, ahol a tegnapi napot töltötte, ma Budapestre érkezett.

Az angol király látogatása.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ ered. táv.) Ischli jelentések szerint a király nem fog az angol királynak elébe menni, hanem az ischli pályaudvaron fogja üdvözölni a látogatására érkező fejedelmi vendéget.

Szrmecsányi püspök halála.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Szrmecsányi Pál nagyváradai püspök San-Moritzban meghalt. A nagyváradai káptalan táviratilag értesítette erről a kabinet-irodát és a kormány tagjait. A Budapesten tartózkodó miniszterek táviratilag kondoleáltak. Az elhunyt főpap életrajzi adatai a következők:

Szrmecsányi Pál nagyváradai róm. kath. püspök született Darócson, 1846. május 2-ikán. Szrmecsányi Pál ősrégi nemesi családnak sarja s szüleinek nyolcadik gyermeke. Középkorait Eperjesen és a cisztercita-rend főgimnáziumában, teológiai tanulmányait a budapesti egyetemen végezte. Áldozópappá 1869. július 25-én szenteltetett. Egyideig Nyiregyháza káplánkodott, majd az egri főszékesegyház hitszónokává nevezetett ki. Ebben az állásában számtalan esetben adta tanujelét fényes tehetségének s előljáróinak figyelme feléje fordult, úgy, hogy a püspöki süveget igen korán elnyerte. Amikor 1875-ben Samassa József egri érsek lett, a fiatal papot érseki titkárrá nevezte ki. 1886. március 19-én valóságos kanonok és mint oldalkanonok, azonnal is az érsek mellett maradt. Sokat utazott külföldön s az érseket gyakran kísérte el római utjaiban. Nagy szeretettel viseltetett a műtárgyak és a könyvtárak iránt s jövedelmének nagy részét ezek vásárlására fordította. Szüleinek 1885-ben Darócson megünnepelt aranylakodalmán már mint egri kanonok volt jelen s az egyházi áldást ő adta a félszázados frigyükre. 1888-ban thypultai címzetes apát, majd 1891-ben egri érseki jogakadémiai igazgató lett, s 1891. december 4-én szepesi, 1903. május 10-én, Schlauch Lőrinc halála után pedig nagyváradai

püspökké nevezetett ki. Egyházi elnöke Szent László-társulatnak.

Beszámoló Szentendrén.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Veresmarthy Miklós, a szentendrei kerület országgyűlési képviselője a tegnapi nap folyamán beutazta kerületét és több helyen beszámoló beszédet tartott.

Gyógyszerészek országos gyűlése.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A gyógyszerészek országos egyesülete a tegnapi nap folyamán közgyűlést tartott, a melyen tárgyalta az Andrássy-féle új törvénytervezetet. A közgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta az új tervezetet s Andrássyhoz üdvözlő táviratot menesztett.

A törökországi események.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Konstantinápolyból érkezett táviratok szerint Tebriszben tegnap nagy lövöldözések voltak, mely alkalommal a forradalmárok nagy veszteséget szenvedtek s több ágyujuk is a csatatéren maradt.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Konstantinápolyból jelentik, hogy a török hadügyminiszterium elrendelte az odesszai volt csendőrségi parancsnok üldözését.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Egy Konstantinápolyi távirat szerint 1300 főből álló albán csapat érkezett a török fővárosba, hogy a szultánt az alkotmány megadása alkalmából üdvözölje.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Ugyancsak Konstantinápolyból jelentik még, hogy az ujtörök zavargások áldozatainak számát eddig 15 hallott és 8 sebesülte teszik. Sem a halottak, sem a sebesültek között keresztény ember nincs.

Vasúti szerencsétlenség.

Temesvár, aug. 10. (A „Torontál“ ered. táv.) Mint Szakálházaról jelentik, a 472. számú személyvonat tegnap ott kisiklott. A katasztrófa alkalmával Stern Dávid beregszászi lakos súlyosan megsebesült.

Pestis Odesszában.

Budapest, aug. 10. (A „Torontál“ ered. táv.) Mint Odesszából jelentik, egy Alexandriából odaérkezett gőzösnön pestis beteg utazókat találtak. A hajót vesztégzár alá helyezték.

Határidő-üzlet.

Budapest, aug. 10. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (április 1909.)	23:12—
Buza (októberre 1908.)	22:30—
Rozs (októberre 1908.)	18.52—
Zab (októberre 1908.)	16:30—
Tengeri (augusztusra)	14:50—

Somfai János felelősszerkesztő távollétében a lap tartalmáért Mayer Rezső felelős.

ENDREINÉ-Fele leánynevelő-intézet és internátus ZENTÁN.

A modern pedagógiai és hygieniai követelményeknek megfelelően berendezve.

4 oszt. polg. leányiskola. Okl. polg. isk. tanárnők és főgimn. tanárok vezetésében. Német és francia nyelv, fehéremű és felső ruhavarrás rendes tanárgyak Zene. Leggondosabb egyéni nevelés. Kitünő ellátás. Családias otthon. Korrepetálás. Korlátolt számú növendékek. Villanyvilágítás. Vízvezeték. Pompás kert. Tennis-pálya.

Igen mérsékelt díjak.

Bővebb felvilágosítást készséggel ad az igazgatóság.

BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

KITÜNŐ HATÁSÚ VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTESÍTETT,
rendkívül üdítő asztali viz.

ÜDÍT, GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVA!

lvógyógymódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség.

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskerekli főlerakat: **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható Schlessinger D. fűszerkereskedésében (a főpostával szemben), minden fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 403-153.93

1908/1908. sz.

Az aradi jószágigazgatóságtól,

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság az Óbessenyő községben a római katolikus

lelkészlak helyreállítási

összes munkáira Aradon a jószágigazgatóság hivatalos helyiségében 1908. évi aug. 30-án nyilvános versenytárgyalást fog tartani.

Ajánlatok az összes munkákra egy összegben és fentnevezett jószágigazgatóságnál beszerezhető minta-lapokon teendők.

Előírányzott összeg a kincstárt terhelőleg 14563 kor. 63 fill., a hitközség pedig az építkezéshez szükséges összes kézi nap-számokat és fuvarokat természetben fogja szolgálatni.

Az ajánlatban az ajánlati végösszeg számokkal és betűkkel irandó.

Az ajánlatban az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bántépénz valamely állampénztárnál történt letételét igazoló pénztári nyugta, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó.

Az ajánlathoz készpénzt, vagy érték-papírt csatolni nem szabad.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott, borítékba zárt és kellőleg lepecsételt ajánlatban ajánlattevő köteles kijelenteni, hogy a tervezet, költségvetést, vállalati általános és részletes feltételeket, végül a helyi viszonyokat ismeri és magát azoknak aláveti.

A lepecsételt és sértetlen boríték a következő felirással látandó el: „Ajánlat az Óbessenyői róm. kath. lelkészlak helyreállítási összes munkáira.”

Jogosult versenyezni óhajtok felhívataknak, hogy kellőleg felszerelt ajánlataikat legkésőbb f. évi aug. hó 30-án d. e. 11 óráig a fentnevezett hivatalhoz nyújtsák be, ahol ugyanaz nap déli 12 órakor fel fognak bontatni.

Fenti kikötéseknek meg nem felelő, vagy elkésve érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság a beérkezett ajánlatok közül szabadon választ s fentartja a jogot esetleg az összes ajánlatokat mellőzni.

A vonatkozó tervezet, költségvetés, szerződéstervezet, valamint a vállalati általános és részletes feltételek az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál a rendes hivatalos órák alatt betekintheők.

Arad, 1908. évi augusztus 5.

723-2.1

M. kir. jószágigazgatóság.

HIRDETÉSEK

FELVÉTEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

MOLNÁRT
KERES A**LÁZÁRFÖLDI GŐZMALOM.**

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

719-2.2

KIADÓ LAKÁS.

A gimnázium-utcában
egy 4 szobából álló
SZÉP UTCAI LAKÁS
f. évi november hó 1-től
= KIADÓ. =
HAIDEGGER ÖDÖN.

708-3.3

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-utca 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellék-helyiségekkel, villanyvilágítással és nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYÉ BRÁJER MÁRIA.

(551-x.20)

Kerületi képviselőt

keres, gazdasági gépeinek árusítására a

„Nicholson” gépgyár
részvénytársaság

BUDAPESTEN, VI., Váci-ut 17. szám.

722-1.1

NYOMDÁSZ-
TANULÓNAK

egy jó családból való
fiú azonnal felvétetik.
Bővebbet e lap kiadó-
hivatalában. :-

ALMÁSY ÉS SZEPESY

könyv-, zenemű- és papirkereskedése **NAGYBECSKEREK.**

Telefon 22.

Telefon 22.

Ajánlunk antiquarice, de teljesen új állapotban:

Gracza: „A magyar szabadságharc története”, 5 kötet, diszkiadás, 70 korona helyett 55 korona.

Jókai Mór összes művei, milleniumi diszkiadás, 100 kötet, 500 korona helyett 350 korona.

Szalay-Baróti: „A magyar nemzet története”, diszkiadás, 4 kötet, 60 korona helyett 48 korona.

Kisfaludy Sándor munkái, diszkiadás, 8 kötet, 30 korona helyett 24 korona.

Vörösmarty összes művei, 6 kötet, 24 korona helyett 15 korona.

Vörösmarty lírai költeményei, 3 korona helyett 1 korona 80 fillér.

Deák Ferenc: „Levelek”, 10 korona 40 helyett 8 korona.

„Gondolatok” 11 korona 20 fillér helyett 9 korona.

Tóth Kálmán összes költeményei 2 kötetben, 16 korona helyett 12 korona.

Magyar Regényírók képes kiadása diszkiadásban, kötetenként 5 korona helyett 3 korona.

AZ „IDEAL” IRÓGÉP

torontálmegyei vezérképviselősége.

229-x 34